

VLAD POHILĂ – UN OSTAȘ AL LIMBII ROMÂNE

Zina IZBAȘ,
jurnalistă, scriitoare

Acest articol e un omagiu adus celui care a fost, este și va fi prietenul nostru Vlad Pohilă.

Avea o voce de copil cuminte, sârguincios, respectuos. Și... de dascăl dedicat. Profesor de vocație. Mereu ținea sub braț o carte, o revistă sau mai multe. Întotdeauna avea de lucru, iar munca lui era să citească, să scrie, să reușească peste tot: la radio, la TV sau la vreo altă redacție, unde trebuia să vorbească. Dar tema era permanent una și aceeași, căreia îi zicea cu drag, cu pietate și cu închinare: Sfânta Sfințelor – Limba Română.

Eram prieteni de Cuvânt, fără să ne-o declarăm, doar că Vlad avea un rol de Învățător. Eu, noi – cei de la radio – eram elevii. De fapt, și ascultătorii noștri, cei care îndeosebi îi urmăreau ghidul de exprimare corectă, îi erau discipoli.

Pasiunea sa pentru Limba Română se profila încă din frageda-i copilărie. Or, fiind un elev silitor, un bun cititor la biblioteca școlară, rămânea fascinat de cum își meșteșugeau scriitorii săi preferați poeziile sau prozele prin cuvintele limbii pe care se străduia să o vorbească frumos. În acest sens, spunea cu sinceritate că a fost un privilegiat al sorții, bibliotecara satului Putinești, unde s-a născut Vlad, fiind o rudă de pe linie paternă. Aceasta îi încredința cheile de la bibliotecă și putea să deschidă când dorea el și să stea înconjurat de cărți cât îi poftea sufletul. Era ca o chemare, ca o datorie faptul de a se comporta respectuos cu acest dar de la Dumnezeu – cartea, cuvântul scris. Apoi... a mai crescut, în față i s-au deschis și alte izvoare ce i-au creat condiții spre a-și îmbogăți vocabularul.

Vlad putea povesti la nesfârșit despre cât de minunată și grațioasă este Limba Română. Și iată ce-i mărturisea colegului nostru, ziaristului și scriitorului Ionel Căpiță într-un interviu aniversar, când rotunjea 60 de ani: „Mai târziu, citeam cele mai bune ziare și reviste din acei ani: *Tinerimea Moldovei*, *Cultura*, *Moldova*, *Nistru* etc. și mă minunam ce măiestrit își mai ticluiesc articolele unii autori! Deopotrivă cu Radio Chișinău, ascultam Radio București și Radio Europa Liberă (în română, desigur, căci alte limbi nu știam)

și rămâneam frapat, uimit: cum mai vorbesc reporterii acolo! Și mă frământam: oare voi putea scrie/vorbi și eu cândva ca ei?!... Să ajung la Universitate, la jurnalism, îmi părea, vorba cântecului, «un vis frumos, chiar prea frumos să poată fi și-adevărat»...

Când veneau pe ospete rudele, refugiate la București după ocupația sovietică din 1940, pentru Vlad era o dublă sau chiar o triplă sărbătoare. În primul rând, pentru că îi vedea. Apoi, pentru că aceștia nu veneau niciodată cu mâna goală, iar darurile cele mai importante pentru el erau cărțile și discurile cu muzică românească. „Faptul acesta mi-a acutizat interesul, pasiunea pentru limba, literatura, cultura și istoria românilor, iar concomitent m-a făcut să fiu mai atent la exprimarea corectă, încât, într-un târziu, să ajung la o teamă, apoi și o aversiune față de rusisme”, aflăm din același interviu, la care ne-am referit mai sus.

A muncit pentru a-și vedea visul împlinit. A citit, a studiat, a ascultat și... la un moment dat, acest vis a crescut într-o mare dorință: de a-și auzi și semenii vorbind cu dragoste, frumos, corect românește. Și a făcut-o cu mare râvnă și dedicație mai ales după anul 1989, când – alături de reductabilii lingviști Ion Dumeniuk, Ion Melniciuc, Ion Ciocanu, Anatol Ciobanu, Iraidă Condrea – s-a înrolat în nobila misiune de a „preda cursuri publice de exprimare corectă în limba română”, ce constituiau rubrici scurte, de până la cinci minute, la radio – una dintre cele mai populare rubrici, conform unor sondaje oficiale sau concluzii generate de adresările frecvente, parvenite din partea ascultătorilor dornici să cunoască și să-și vorbească corect limba maternă.

Vlad Pohilă s-a făcut remarcat și prin eseurile tematice, editoriale-model, pe care le publica în revista *BiblioPolis* în postura sa de redactor-șef al acestei reviste, la care lucra cu același interes deosebit pentru promovarea Limbii Române, dar și a Cărții și a Lecturii. Apropo de Bibliotecă și bibliotecari: fiind și un bun coleg al tuturor celor ce fac parte din inimosul colectiv al BM „B.P. Hasdeu”, a scris cu ardoare despre ceea ce va să însemne această ființă ce s-a angajat în slujba cărții și a tot ce derivă din aceasta. „Nu în zadar și-a intitulat unul din volumele sale *Elogiu lecturii*, considerând cartea ca o magnifică lucrare a spiritului divin. El a adus mereu un omagiu acestei triade – cartea-biblioteca-cititorul”, accentua la un eveniment aniversar dr. Lidia Kulikovski, ex-director al instituției.

Un adevărat Om de Cultură, îndrăgostit de neamul său și de Limba Română. O personalitate despre care nu au evitat să se pronunțe alte mari personalități: „De ce mi-e drag Vlad Pohilă? Pentru că ceea ce scrie este temeinic și se reazemă pe o solidă cultură – dovadă că o personalitate nu se poate afirma în afara unei riguroase pregătiri culturale, dar nici în afara scânteii divine pe care, înainte de a purcede pe calea cunoașterii, e necesar ca Dumnezeu să ți-o fi pus în piept la naștere” (Grigore Vieru); „Privind retrospectiv la tot ce a făcut Vlad Pohilă în zbuciumata lui viață, putem afirma cu certitudine că axa principală în toate câte le-a realizat a fost iubirea de neam” (Ana Bantoș).

Păstrez în biblioteca personală, ca pe o relictă, căci era una din primele publicații de acest gen, volumul *Să citim, să scriem cu litere latine* (1989) și *Grafia latină pentru toți* (1990). Mi-a fost de mare folos și acel *Mic dicționar de nume proprii străine*, care a fost reeditat de mai multe ori și... am citit și *Cine răspândește anecdote* (2008) de scriitoarea estonă Lilli Promet, o traducere de care Vlad era mândru.

Surse electronice verificate menționează că Vlad Pohilă a tradus peste 20 de cărți de artă și ghiduri ale unor localități din Republica Moldova; la fel, a tradus proză scurtă, eseuri și poezii din mai multe limbi, precum și câteva romane: *Torentul negru* de L. Buczkowski (1986, din polonă), *Domnul Ține-mi Umbrela* de I. Milev (1987, din bulgară), *Viața lui Omar Khayyam* de frații K. și Ș. Sultanov (1989, din rusă), *Cine răspândește anecdote* de Lilli Promet (2008, din estonă), menționată anterior.

A redactat circa 100 de manuscrise – viitoare cărți de literatură artistică. A fost redactor și/sau autor, uneori și traducător la surse de referință precum *Dicționar enciclopedic moldovenesc* (DEM, 1989); enciclopediile *Chișinău* (1996), *Femei din Moldova* (2000), *Dicționarul universal al limbii române* de L. Șăineanu (reeditat, 1998); *Dicționar rus-român* (2000), *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române – DEXI* (2007).

A fost redactor sau lector a peste 30 de bibliografii și biobibliografii, alte zeci de cărți – de beletristică, arte, istorie, literatură didactică și pedagogică, juridică, monografii ale unor localități din Republica Moldova și din România.

În 1989, a ținut cursuri de ortografie a limbii române pentru profesorii din diferite sate și orașe ale republicii, precum și din nordul Bucovinei (reg. Cernăuți). A predat cursuri de limbă

română la Universitatea de Stat „Ion Creangă” (1995-1997), de stilistică și cultivarea limbii la Universitatea Liberă Internațională din Moldova (2004-2005).

O activitate în care prietenul nostru Vlad Pohilă a depus tot ce avea mai nobil, mai frumos și mai luminos în sufletul său generos, nu putea să nu fie apreciată. În 2010, i s-a conferit cea mai înaltă distincție de stat – „Ordinul Republicii”, iar în 2014 președintele României l-a decorat cu ordinul „Meritul Cultural” în grad de Ofițer.

Toți acei care, într-un fel sau altul, l-au cunoscut, confirmă cele spuse de confratele nostru Sergiu Petru Palii, stabilit în SUA: „Vlad Pohilă a fost un intelectual desăvârșit, un adevărat cavaler loial și protector al demnității cuvântului scris și rostit”.

Rolul și aportul incomensurabil al lui Vlad Pohilă în promovarea profesionistă a imaginii acestui Templu al Cunoașterii a fost subliniat de către dr. Mariana Harjevschi, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, care a evidențiat „stilul pragmatic și vizionar al lui Vlad Pohilă, care a devenit incontestabil pentru Biblioteca Municipală «B.P. Hasdeu», mai ales pe paginile revistei *BiblioPolis*. Concrețetea analizei subiectelor, varietatea tematicelor, dragostea de lectură mereu au captivat și au impresionat comunitatea bibliotecară, deschizând noi orizonturi, amplificând zelul profesional și trezind interesul pentru lectură în paginile revistei”.

Să recunoaștem sincer faptul că ne lipsește mult acest prieten bun, ne lipsește zâmbetul său cald, cuvântul de îmbărbătare, pe care-l rostea simplu și convingător. Ne lipsește Omul de Cultură Vlad Pohilă. Dumnezeu a rânduit ca el să ne suradă din cetele îngerilor săi, cu modestia-i caracteristică și nonșalanța-i proverbială.

Și... ce gest frumos! Mai rar se întâmplă ca, protagonistul fiind în viață, numele său să dea importanță și prestanță unei instituții de cultură. În anul 2017, Bibliotecii Publice din satul natal Putinești i s-a conferit numele „Vlad Pohilă”.

Vlad, mulțumim pentru că ai înnobilat cu prezența ta distinsă această lume plină cu de toate. Eternă amintire și odihnă liniștită în Raiul de Cuvinte al Limbii Române.